

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

12 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători - Toma Nadejda, Boico Victor

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe

Glod Ion Xxxx, născut la xxxxxx, originar din mun. xxxx și domiciliat în r-nul xxxx, s. xxxxx.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 22.01.2018 – 02.02.2018 (prima instanță);
2. 16.02.2018 – 22.02.2018 (instanța de apel);
3. 20.04.2018 – 12.09.2018 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității în principiu a recursului ordinar în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Anenii Noi (sediul Central) din 02 februarie 2018, procesul penal în privința lui Glod Ion pe învinuirea de comitere a infracțiunilor prevăzute de art. 179 alin. (2), 171 alin. (1) Cod penal, a fost încetat în legătură cu împăcarea părților.

De asemenea, a fost respinsă solicitarea procurorului de încasare de la Glod Ion în beneficiul statului cheltuielile pentru efectuarea expertizelor în sumă de 24890 lei.

1.1. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că Glod Ion, la 10 noiembrie 2017, aproximativ la ora 21:40, fiind în stare de ebrietate și aflându-se în s. xxxx, r-nul xxxx, neavând consimțământul proprietarei xxxx, aplicând violență nepericuloasă pentru sănătatea victimei și amenințând cu aplicarea violenței, a pătruns ilegal în locuința ei și la somația insistentă a părții vătămate de a părăsi domiciliu, ingnorând-o, a refuzat.

Tot el, continuându-și acțiunile sale criminale, la 10 noiembrie 2017, aproximativ la ora 22:00, fiind în stare de ebrietate și aflându-se în s. xxxx, r-nul xxxx, urmărind scopul de a-și satisface pofta sexuală, aplicând violența

nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei, i-a aplicat lovituri cu pumnul peste cap lui Xxxxx Xxxxx, fără a-i prejudicia sănătatea, fapt confirmat prin raportul de expertiză judiciară nr. 449, imobilizându-i mișcările, a înfrânt rezistența opusă de către aceasta, unde prin constrângere fizică activă aplicată în privința ei și prin constrângere psihică, exprimată prin amenințare verbală cu răfuială fizică, folosindu-se de imposibilitatea victimei de a-și exprima liber consimțământul în virtutea fricii provocate prin comportamentul lui abuziv, a întreținut cu ultima un raport sexual forțat.

Prima instanță a calificat acțiunile lui Glod Ion în baza:

- art. 179 alin. (2) Cod penal - violare de domiciliu, adică pătrunderea și rămânerea ilegală în domiciliul persoanei, fără consimțământul acesteia ori refuzul de a părăsi la cererea ei, acțiune comisă cu aplicarea violenței și amenințarea aplicării ei;

- art. 171 alin. (1) Cod penal - viol, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică și psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra și de a-și exprima voința.

2. Sentința primei instanțe a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă încasarea din contul lui Glod Ion a cheltuielilor de judecată de 24890 lei suportate pentru efectuarea expertizelor judiciare, cu menținerea în rest a sentinței.

În argumentarea apelului, procurorul a invocat că:

- prima instanță neîntemeiat a refuzat încasarea cheltuielilor judiciare suportate în cadrul urmăririi penale pentru efectuarea expertizei judiciare din contul inculpatului Glod Ion;

- cheltuielile judiciare într-o cauză penală sunt provocate de săvârșirea unei infracțiuni, circumstanță care impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui care a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind vinovăția sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat. Obligația inculpatului de a suporta cheltuielile judiciare este principală și integrală, întrucât săvârșirea unei infracțiuni atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru a i se aplica pedeapsa infractorului, obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia, chiar dacă partea vătămată și partea civilă au determinat, prin cererile lor producerea unor cheltuieli;

- la stabilirea vinovăției inculpatului în săvârșirea unei infracțiuni, acestuia îi revine obligația de a plăti statului toate cheltuielile efectuate de la începerea urmăririi penale pînă la punerea în executare a hotărârii de condamnare.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2018, a fost respinsă ca nefondată cererea de apel declarată, cu menținerea sentinței fără modificări.

3.1. Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că starea de fapt și de drept se afla în concordanță deplină cu materialele cauzei și corect a fost statuată de către prima instanță, fără a se constata temeiuri de casare a sentinței.

Totodată, instanța de apel cu referire la solicitarea procurorului de a fi încasare cheltuielile pentru efectuarea expertizei din contul inculpatului Glod Ion, a menționat că prevederile art. 143 alin. (1) pct. 2), 144 alin. (1), 227 alin. (1), (3) Cod de procedură penală, prevăd clar și explicit nemijlocit obligațiunea statului, în persoana organului de urmărire penală, de restituire a cheltuielilor judiciare, suportate în legătură cu efectuarea expertizelor dispuse pe marginea examinării cauzelor penale.

Astfel, instanța de apel a menționat că cheltuielile legate de efectuarea expertizelor medicale de constatare a gradului vătămarilor corporale suportate de către partea vătămată, nu urmează a fi puse în sarcina inculpatului, din moment ce anume organul de urmărire penală, în calitate de ordonator al acestor expertize și are calitatea responsabilă material, față de acțiunile dispuse pe marginea examinării cauzei penale.

La fel, s-a reținut că cheltuielile pentru efectuarea expertizei judiciare privind constatarea leziunilor corporale suportate de către partea vătămată, precum și expertizei biologice, nu pot fi dispuse spre încasare din contul inculpatului Glod Ion, din moment ce investigarea și cercetarea faptelor infracționale, și constituie obligația și atribuția de bază a organului de urmărire penală, care în exercitarea atribuțiilor funcționale, este asigurată financiar de către stat, or, impunerea acestor cheltuieli inculpatului ar constitui încasarea dublă a aceleiași sume cheltuite în legătură cu cauza penală, deoarece aceste sume sunt garantate din contul statului, în contextul dispunerii expertizei de către ordonator, adică de către organul de urmărire penală.

Instanța de apel a mai indicat că cheltuielile suportate de către organul de urmărire penală în cazul nemijlocit, nu sunt de natura de a impune cheltuieli neprogramate și neincluse în cheltuielile evidente și suportate anume de către stat, motiv pentru care cerințele procurorului la acest capitol sunt pasibile respingerii.

În acest sens, s-a specificat că cheltuielile judiciare solicitate spre încasare de către procuror la caz, sunt de natura și categoria celor inevitabile și obligatorii de drept, urmare a comiterii unei fapte infracționale, însă chiar dacă inculpatul a comis o infracțiune, acesta nu poate fi supus și răspunderii materiale pentru intentarea și desfășurarea urmăririi penale, în situația în care acesta este tras la răspundere penală pentru fapta infracțională.

Mai mult, s-a notat că obligația de a suporta cheltuielile judiciare nu poate reveni în principal inculpatului, având în vedere că nemijlocit statul prin intermediul organelor de resort, organului de urmărire penală și a procurorului, exercită și apără cetățenii săi de faptele infracționale și preîntâmpină comiterea infracțiunilor, precum și întreprinde acțiuni în vederea investigării infracțiunilor deja comise, ca în cele din urmă să survină după caz pedeapsa penală, sau achitarea persoanei.

Astfel, instanța de apel a notat că anume statului îi revine obligațiunea de drept de a asigura și acoperi cheltuielile legate de investigarea și judecarea cauzelor penale, din care considerente, trecerea cheltuielilor judiciare pentru efectuarea raportului de constatare și de expertiză judiciară în mărime de 24 890 lei, urmează a fi suportate din contul statului.

În același context, s-a menționat că conform art. 142 alin. (1) Cod de procedură penală - *„dispunerea expertizei judiciare se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală, procuror sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală sau procuror”*, iar conform art. 144 alin. (1) Cod de procedură penală, - *„în cazul existenței temeiurilor, expertiza judiciară se dispune de către organul de urmărire penală sau procuror, prin ordonanță, precum și de către instanța de judecată, prin încheiere”*, astfel aceste norme impun din start o obligațiune a ordonatorului expertizei, de a achita cheltuielile pentru efectuarea acestora, la caz, anume prin ordonanța organului de urmărire penală s-a dispus efectuarea expertizelor medico-legale și a expertizei biologice în privința părții vătămate și nu la solicitarea inculpatului sau apărătorului său.

4. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, care indică temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și solicită casarea acesteia, în partea cheltuielilor judiciare și dispunerea rejudecării cauzei în această parte în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În argumentarea recursului, procurorul invocă că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția;

- instanța de apel în cadrul examinării cauzei și adoptării hotărârii nu a luat în considerare faptul că în cadrul cauzei penale de către stat au fost suportate cheltuieli în sumă de 24 890 lei pentru efectuarea expertizelor, sumă ce urma a fi încasată de la inculpat în beneficiul statului, conform prevederilor art. art. 227 - 229 Cod de procedură penală, iar instanța de apel contrar prevederilor art. art. 385 alin. (1) pct. 14), art. 397 pct. 5) Cod de procedură penală, nu a dispus acest fapt;

- legislatorul a expus suficient de clar în art. 229 Cod de procedură penală obligativitatea suportării cheltuielilor judiciare de către condamnat;

- efectuarea cheltuielilor judiciare într-o cauză penală este provocată de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind vinovăția sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat;

- obligația inculpatului de a suporta cheltuielile judiciare este principală și integrală, întrucât săvârșirea unei infracțiuni atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru a i se aplica pedeapsa infractorului, obligația de a suporta cheltuielile judiciare îi revine în principal acestuia, chiar dacă partea vătămată și partea civilă au determinat, prin cererile lor, producerea unor cheltuieli. De asemenea, obligația de a suporta cheltuielile judiciare este integrală, incluzând toate cheltuielile necesare pentru pronunțarea unei hotărâri de condamnare de către prima instanță. În astfel de circumstanțe, cheltuielile de judecată suportate de către stat în cauza penală de învinuire a lui Glod Ion urmează să fie încasate din contul acestuia;

- de către instanța de apel nu s-a ținut cont de faptul că prin modificările survenite în Codul de procedură penală în vigoare din data de 09.02.2018, legislatorul a exclus prevederile art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală și deci norma legală care institua obligația statului a suporta cheltuielile pentru efectuarea expertizelor în cauzele penale a fost exclusă;

- faptul că statul deja nu mai are obligația imperativă a suporta acele plăți la efectuarea expertizelor în cauzele penale, luat în coraport cu dispoziția art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală și constituie temeiul ce impune suportarea cheltuielilor de judecată pretinse de la inculpat, or, după cum s-a expus, aceste cheltuieli au fost suportate de către stat doar din cauza că a fost comisă infracțiunea în cauză, în caz contrar aceste cheltuieli nu ar fi fost generate;

- instanța de apel a omis din vedere prevederile art. 4 alin. (1) Cod de procedură penală, conform cărora în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească;

- suportarea cheltuielilor de judecată nu are nici un impact asupra agravării situației și stării în plan penal al inculpatului;

- la examinarea prezentei cauze penale, instanța de apel era obligată să se conducă de prevederile art. 4 alin. (1) Cod de procedură penală și să dispună soluția anume în conformitate cu prevederile art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală care prevede că „*cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat*” or altă careva normă la moment care ar prevedea obligația statului a suporta aceste cheltuieli nu este în vigoare;

- se încalcă inclusiv și principiul egalității în fața legii, consfințit în dispoziția art. 9 alin. (1) al Codului de procedură penală, or care ar fi motivarea legală a faptului că ceilalți membri ai societății (alții decât inculpatul sau persoana care a comis fapta ilegală) urmează să suporte acele cheltuieli financiare și materiale generate de faptele ilegale ale altor membri ai societății care în mod intenționat și flagrant încalcă normele legale instituite, anume în scopul respectării acelei egalități a tuturor.

5. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide că acesta este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat din următoarele considerente.

În speță se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală și a declarat recurs ordinar în termen.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul declarat este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent. Or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

La caz, se reține că recurentul contestă decizia instanței de apel, indicând temeiul de recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în sensul că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, criticând decizia instanței de apel anume în partea motivării soluției acesteia privind respingerea apelului declarat de procuror, prin care a fost solicitată încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei judiciare în prezenta cauză penală.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, Colegiul penal reține că temeiul și motivele invocate de recurent în susținerea acestui temei nu s-au confirmat în urma cercetării materialelor cauzei, argumentând în acest context următoarele.

Colegiul penal analizând textul deciziei atacate (f.d. 202 -204) în coraport cu motivele invocate de recurent, atestă că instanța de apel s-a expus argumentat și motivat asupra aspectelor contestate și în prezentul recurs ordinar, bazându-și just soluția privind respingerea apelului și solicitării părții acuzării de a dispune încasarea cheltuielilor pentru efectuarea expertizei din contul inculpatului în baza prevederilor

legale stipulate în art. 227 Cod de procedură penală, iar instanța de recurs ordinar, în virtutea corectitudinii acestei motivări, pentru a evita repetări inutile, o acceptă și o însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CtEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art. 6 §1 din CEDO, deși obligă instanțele să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea noțiunea de proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supuse atenției sale.

Totodată, Colegiul penal invocă că prevederile art. 227 Cod de procedură penală, reglementează care anume cheltuieli sunt incluse în categoria cheltuielilor judiciare, în această listă nefiind însă incluse cheltuielile suportate pentru efectuarea expertizelor judiciare.

Mai mult, se relevă că prevederile alin. (3) a art. 75 din Legea nr. 68 din 14.04.2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, stipulează expres că: *„În cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova”*.

În această ordine de idei, se reține că potrivit prevederilor art. 142 alin. (2) Cod de procedură penală, - *„Părțile, din inițiativă proprie și pe cont propriu, sunt în drept, prin intermediul organului de urmărire penală, al procurorului sau al instanței de judecată, să înainteze instituției publice de expertiză judiciară/biroului de expertiză judiciară o cerere privind efectuarea expertizei judiciare pentru constatarea circumstanțelor care, în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor”*.

În acest context, se atestă că în prezenta cauză penală ordonatorul expertizei judiciare a fost organul de urmărire penală (f.d. 30, 44, 48), fără a exista o asemenea cerere din partea părții apărării, plus expertizele au fost ordonate până la intrarea în vigoare a modificărilor la art. 143 alin. (2) Cod de procedură penală, adică până la 09.02.2018.

Totodată, ce ține de argumentul precum că prin soluția de respingere a încasării cheltuielilor pentru efectuarea expertizelor judiciare din contul inculpatului *„se încalcă inclusiv și principiul egalității în fața legii, consfințit în dispoziția art. 9 alin. (1) al Codului de procedură penală, prin faptul că ceilalți membri ai societății (alții decât inculpatul sau persoana care a comis fapta ilegală) urmează să suporte acele cheltuieli financiare și materiale generate de faptele ilegale ale altor membri ai societății care în mod intenționat și flagrant încalcă normele legale instituite”*, Colegiul penal conchide că este neîntemeiat și constituie opinia subiectivă a

recurentului ce nu poate fi acceptată, or sarcina demonstrării vinovăției unei persoane bănuite de comiterea unei infracțiuni prevăzute de legea penală a unui stat, conform normelor procesual penale naționale cât și internaționale este a statului, și nu poate fi pusă arbitrar în lipsa unor prevederi legale exprese, în sarcina persoanei condamnate achitarea acestor cheltuieli judiciare.

6. În consecință, Colegiul penal nu a constatat prezența erorilor de drept invocate de recurent ce ar fi afectat hotărârea atacată sub aspectele contestate, deoarece soluția adoptată de instanța de apel, este legală și întemeiată, iar recursul ordinar declarat este inadmisibil, fiind vădit neîntemeiat.

7. Conducându-se de prevederile art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Scutelnic Cătălin, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 februarie 2018, în cauza penală privindu-l pe **Glod Ion Xxxx**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **12 septembrie 2018**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Toma Nadejda

Boico Victor